

Ministerstvo spravedlnosti České republiky

Teorie postavení insolvenčního správce

Diskusní seminář „Zaostřeno na insolvenční správce“
Pracov u Tábora

Mgr. Ondřej Zezulka
odbor legislativní

Teoretický úvod

- ❑ Unikátní **kolektivní charakter** insolvenčního řízení
 - postrádá duální vztah účastníků (žalovaný-žalobce)
 - pluralita účastníků vede ke konfliktům individuálních zájmů

- ❑ Vyvážení **odstředivých tendencí**
 - instituty zajišťující koherenci řízení (tj. insolvenční soud)
 - instituty reprezentující kolektivní zájmy (tj. insolvenční správce)

- ❑ Postavení insolvenčního soudu nesporné
- ❑ Postavení insolvenčního správce ?
 - **zákon**: procesní subjekt [§ 9 písm. d) InsZ]
 - **běžná praxe**: optika rozsahu vykonávaných činností a úkolů plněných při výkonu funkce
 - **soudy**: statutární rozhodnutí + limity dohlédací činnosti
 - **odborná literatura**: ?

- **Jaké je procesní postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení?**
 - Převažují soukromoprávní nebo veřejnoprávní prvky?
 - Co limituje insolvenčního správce při výkonu funkce?
 - Jaké zásady ovládají jednání insolvenčního správce při výkonu funkce (konflikt *legální licence* vs. *enumerativnost veřejnoprávních pretenzí*)?
 - Existuje závislost mezi procesním postavením a profesní organizovaností?
 - Lze z procesního postavení odvodit primárně podnikatelský či nepodnikatelský charakter výkonu funkce?

Historie insolvenčních správců

	PRÁVNÍ PŘEDPIS	PROFESE
1627	Obnovené zřízení zemské	„komisaři“ a „komise“ (???)
1781	Josefínský konkursní řád (14/1781 sd. z. s.)	zástupce konkursní podstaty (na straně žalované)
1869	Řád konkursní (1/1869 ř.z.)	soudní komisař konkursní <u>správce masy konkursní</u> (+ náměstek)
1914	Řád konkursní, vyrovnací ... (337/1914 ř.z.)	konkursní komisař <u>správce podstaty</u>
1931	Řád konkursní, vyrovnací ... (64/1931 Sb. z. a n.)	konkursní komisař <u>správce konkursní podstaty</u>
1950	Občanský soudní řád (142/1950 Sb.)	správce podstaty
1963	Občanský soudní řád (99/1963 Sb.)	-
1991	Zákon o konkursu a vyrovnání (328/1991 Sb.)	<u>správce konkursní podstaty</u>
2006	Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (182/2006 Sb.)	<u>insolvenční správce</u>

Zahraniční modely

- ❑ **Německo/Rakousko**
 - teorie úřadu (*Amststheorie*)
 - teorie zastoupení (*Vertretertheorie*)
 - zastoupení dlužníka (*Schuldnervertretertheorie*)
 - zastoupení věřitelů (*Gläubigervertretertheorie*)
 - zastoupení majetkové podstaty (*Massetheorie*)
 - *teorie orgánu (Organtheorie)*

- ❑ **USA:** teorie zmocnění (*Agency theory*)
- ❑ **IAIR:** Principy regulatorních rámců (etické standardy, best practice)
- ❑ **UNCITRAL:** Legislativní průvodce 2004 (obecné standardy a zásady konstrukce profese *foreign representatives*; ekvivalence kompetencí hloubce úpadku)
- ❑ **EU:** koordinace přeshraničních koncernových úpadků (nařízení EIR)

Existuje univerzální teorie?

- ❑ **Různé úhly pohledu**
 - odborník reprezentující společný zájem věřitelů
 - „pravá“ ruka insolvenčního soudu
 - správce majetku
 - provozovatel podniku
 - administrátor insolvenčního řízení
 - kontrolor a distributor finančních toků majetkové podstaty
 - dohled nad činností dlužníka

- ❑ **Institucionální vs. funkční pojetí**

- ❑ **Postupující profesionalizace**

- ❑ **Existuje univerzálně akceptovaná teorie?**
 - rozpory v judikatuře nejvyšších soudů

Procesní postavení (1/3)

- ❑ **Úřad ?**
 - chybí svěřený výkon veřejné moci v přenesené působnosti
 - chybí legislativní pověření (*a contrario* § 1/1 EŘ), nezapovídá podnikání (*a contrario* § 3/2 EŘ)

- ❑ **Zaměstnanec ?**
 - není výkonem závislé činnosti (Pl. ÚS 36/01)

- ❑ **Správní orgán?**
 - veřejnoprávní orgán definován atributy „*veřejný účel, způsob ustavení a pravomoc*“ (Pl. ÚS 36/01)
 - nevykonává-li insolvenční správce činnost soukromoprávní povahy, musí vykonávat veřejnou moc (SKLÁRNÝ KAVALIER)
 - uznání nebo popření pohledávky není správním rozhodnutím (NSS 1 As 4/2010-115)
 - zařazení v rámci systému dělby moci obtížné, ale zjevná inklinace k moci soudní

Procesní postavení (2/3)

☐ Soukromoprávní pojetí ?

- za podnikatele je považován každý, kdo „samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku“ (§ 420/1 OZ)
- nevykonávání výdělečné činnosti dle vlastní úvahy, existence mimo klasické tržní prostředí, nemožnost nabízet služby, limitovaná konkurence, systém přidělování věcí, výkon funkce na účet majetkové podstaty, vyloučení smluvní odměny
- odmítnuto Pl. ÚS 36/01 (Pl. ÚS 17/15 neřešil výkon funkce, pouze organizaci provozoven)

☐ Veřejnoprávní pojetí ?

- veřejnoprávní orgán definován atributy „veřejný účel, způsob ustavení a pravomoc“ (Pl. ÚS 36/01)
- závislost na jiných procesních subjektech (Pl. ÚS 14/10), osobní odpovědnost za způsobenou škodu (§ 37 InsZ)

Procesní postavení (3/3)

- ❑ **Insolvenční správce = specifický procesní subjekt kombinující prvky veřejnoprávního orgánu a soukromoprávního subjektu**
 - obecně akceptovaný názor potvrzený judikaturou
 - jediné vysvětlení vzájemně se vylučujících atributů
 - zdroj interpretačních problémů kvůli neostrosti hranic

- ❑ **Limity dalšího vývoje profese**
 - limity přenosu agendy z insolvenčních soudů na správce
 - absence rozhodovací pravomoci oslabuje insolvenční správce v přeshraničních úpadcích (vykonatelnost)
 - kompatibilita s výkonem jiných regulovaných profesí

- ❑ **Duální model insolvenčního správcovství ?**
 - inspirace historií (ŘK 1869 / ŘK 1914 / ŘK 1931)
 - inspirace zahraniční úpravou (Slovensko, Polsko)

Ministerstvo spravedlnosti České republiky

Děkuji za pozornost
